

ничих фондів призводить до зростання продуктивності праці, таким чином, робота підприємства стає все більш ефективною.

2. У процесі виробництва, що склався, підприємство може працювати і ефективніше. Для цього треба або переглянути кадрову політику і збільшити чисельність персоналу, зайнятого безпосередньо у виробництві, або продовжувати інвестувати до основних виробничих фондів.

Із значень функцій Кобба-Дугласа не можна зробити висновок про те, що необхідно знижувати чисельність зайнятих на виробництві, навпаки, їх раціональний приріст призводить до збільшення обсягів виробництва і, відповідно, прибутку.

Висновки. Зі всього вищевикладеного виходить, що низький рівень заробітної плати і продуктивності праці у працівників сільського господарства, відсутність належних соціальних умов приводить до міграції сільського населення в міста і до вимирання сільського господарства в цілому. Відтік кваліфікованої робочої сили з села приводить до погіршення структури трудових ресурсів і значно позначаються на результатах господарсь-

кої діяльності сільськогосподарських підприємств.

Для підвищення ефективності виробництва необхідно зближувати мінімальну заробітну плату з прожитковим мінімумом, а потім із споживчим бюджетом.

На рівні підприємства необхідно щоб організація заробітної плати забезпечувала не тільки досягнення прибутку власника, але і гарантувала кожному робочому винагороду відповідно до вкладених витрат праці.

Таким чином у системі оплати праці для підприємства ПрАТ "Біловодський маслоробний завод" оптимальним є формування фонду оплати праці, виходячи із співвідношення 20 грн. зарплати з відрахуваннями на 100 грн. виробничих фондів; структура персоналу визначається відповідно до виробничої необхідності, проте рекомендується за можливістю оплати праці працівників більшою мірою переносити на виробничу собівартість; у системі мотивації праці дієвою буде система преміювання за зниження виробничих витрат і збільшення валової продукції.

Список використаної літератури:

1. Болотіна Н. Б. Трудове право України: Підручник / Н. Б. Болотіна. – 4-те вид. – К.: Вікар, 2006. – 725 с.
2. Зось-Киор Н. В. Научно-теоретическое и практическое решение проблемы мотивации персонала к деятельности в системе менеджмента / Н. В. Зось-Киор, Н. Н. Кальченко // Вісник СХУ ім. В. Даля. – 2007. - №9 (215). – Ч. 2. – с. 62-66.
3. Зось-Киор Н. В. Моделирование оплаты труда на предприятии / Н. В. Зось-Киор, Е. Ю. Шалевская // Экономический вестник ЮФО, 2013. - № 2. – С. 39-46.
4. Колот А. М. Мотивація персоналу: підручник / А. М. Колот. – К.: КНЕУ, 2002. – 337 с.
5. Ушачев И. Г. Производительность и мотивация труда – важнейшие факторы экономического развития сельского хозяйства / И. Г. Ушачев // АПК : экономика, управление. – 2008. – №1. – С. 2-10.
6. Шалевська О. Ю. Особливості формування механізму мотивації праці в сільському господарстві / О. Ю. Шалевська // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). - Том № 9.- 2010. – № 1 (9). – с. 381-388.
7. Шалевская Е. Ю. Заработная плата как основной стимул мотивации / Е. Ю. Шалевская // Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету. Серія «Економічні науки» / За ред. В. Г. Ткаченко. – Луганськ: «Елтон-2». - 2008. - № 85. – С. 411-418.

Шалевська А. Ю., Заруцький І.Д., Ільїна О. Ю. Моделирование фонда оплаты труда на примере молокоперерабатывающего предприятия

В статье выявлено отличие терминов "заработная плата" и "оплата труда". Рассмотрены вопросы оплаты труда в современных рыночных условиях. Повышение мотивации труда возможно только при создании на предприятии эффективного организационно-экономического механизма оплаты труда. Выявлены пути по устранению проблем в оплате труда.

Ключевые слова: Заработная плата, оплата труда, система мотивации, категоризация персонала предприятия.

Shalevska O.Y., Zarutsky I.D., Ilyina O.Y. Modeling payroll for example dairy company

In the article the difference of terms is exposed "ettlings" and "payment of labour". The questions of payment of labour are considered in modern market conditions. The increase of motivation of labour is possible only at creation on the enterprise of effective organizationally-economic mechanism of payment of labour. Ways are exposed on the removal of problems in payment of labour.

Keywords: Wages, payment of labour, system of motivation, categorizing of personnel of enterprise.

Дата надходження до редакції: 08.05.2014 р.

Рецензент: к.е.н, доцент Маслак О. М.

Т. М. Знамеровська, асистент, Одеський державний аграрний університет

В статті проаналізовані основні методики формування резерву сумнівних боргів, запропоновані в П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Виявлено певні позитивні та негативні сторони кожного з методів. Запропоновано порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку резерву сумнівних боргів та його списання.

Ключові слова: резерв сумнівних боргів, коефіцієнт сумнівності, метод абсолютної суми сумнівної заборгованості, метод з застосуванням коефіцієнту сумнівності, фактично списана дебіторська заборгованість.

Постановка проблеми. Сучасний фінансовий стан характеризується погіршенням платіжної дисципліни. Суми неплатежів зростають, а впевненість у погашенні заборгованості зменшується. Внаслідок цього особливої гостроти та актуальності набувають питання наявності сумнівних або безнадійних боргів. Саме тому облік дебіторської заборгованості, контроль за своєчасним її погашенням та запобіганням безнадійним боргам займають особливе місце у колі завдань та функцій управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування та відображення резерву сумнівних боргів досліджувалось провідними вітчизняними науковцями з бухгалтерського обліку, зокрема, М.С. Пушкарем, О.І. Коблянською, Н. В. Чебановою, К.С. Сурніною, О.Є. Федорченко, Ю.А. Назарук, О.М. Кияшко, Г.В. Власюк, С. Л. Березою, В.В. Скоробогатогою та іншими. Проте ряд питань досі залишаються недостатньо вивченими, що зумовило актуальність даного дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз існуючих методів формування резерву сумнівних боргів, визначення їх суттєвих відмінностей, формулювання позитивних та негативних сторін їх застосування, удосконалення бухгалтерського відображення

Виклад основного матеріалу дослідження. Порядок бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості та її відображення у фінансовій звітності регулюються П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та 13 «Фінансові інструменти». Так, згідно з П(С)БО 10 дебіторська заборгованість – це сума грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів, яку на певну дату підприємству заборгували його дебітори – юридичні та фізичні особи [1].

У Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» [2], відмічено, що дебіторська заборгованість – це один із видів фінансових активів і визначається як контракт, що надає право отримувати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства.

Отже, визначення поняття «дебіторська заборгованість», що наведені в нормативних документах сформульовані таким чином, що лише перераховують складові даного поняття, а саме визначають її як об'єкт обліку. Таке формулювання є досить недосконалим та потребує уточнен-

ня.

Відповідно до П(С)БО 10 за строками виникнення та ознаками впевненості у погашенні дебіторську заборгованість розглядають як звичайну, сумнівну та безнадійну.

Отже, звичайна дебіторська заборгованість – це сума поточної дебіторської заборгованості, яка виникає у ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу, а також сума довгострокової дебіторської заборгованості, яка не виникає у ході нормального операційного циклу та буде погашена після 12 місяців з дати балансу.

Сумнівна дебіторська заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є сумніви стосовно її повернення боржником (строк оплати спливає або є інші причини для сумнівів).

Безнадійна дебіторська заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Однією із важливих проблем в бухгалтерському обліку дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги є формування резерву сумнівних боргів, який виступає в ролі інструмента коригування оцінки дебіторської заборгованості. При цьому актуальними проблемами ведення бухгалтерського обліку є питання, пов'язані з визначенням терміну його нарахування, необхідністю створення резерву та вибором методу.

Резерв сумнівних боргів створюється з метою мінімізації збитків від непогашення дебіторської заборгованості. Створення резерву є заходом застереження, адже головним завданням господарської діяльності є максимізація прибутків, при мінімальних ризиках.

Підприємства повинні створювати та нараховувати резерв сумнівних боргів для достовірного відображення суми дебіторської заборгованості, що буде погашена в майбутньому з врахування ситуацій, за яких він не створюється. Якщо цієї умови не дотримуватися, відповідно, буде порушено принцип обачності в бухгалтерському обліку, який полягає в тому, що необхідно застосовувати такі методи оцінки, які повинні запобігати зниженню зобов'язань та витрат і завищенню активів та доходів підприємства. Зазначений принцип є також однією із умов забезпечення достовірності та корисності інформації, яка фор-

мується в системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських й економічних рішень.

Резерв сумнівних боргів не можна створити під будь-яку заборгованість.

Відповідно до П(С)БО 10 дебіторська заборгованість, яка підлягає резервуванню, має водночас відповідати цілій низці характеристик:

1) бути поточною, тобто виникати під час нормального операційного циклу або підлягати погашенню протягом 12 місяців з дати балансу;

2) бути фінансовим активом – контрактом, який дає право отримати грошові кошти або фінансові активи від іншого підприємства;

3) не бути придбаною підприємством і не призначатися для продажу.

Виділяють ситуації, за яких резерв сумнівних боргів створювати та нараховувати не потрібно.

Так, О. І. Целюх [3, с. 166] зазначає, що резерв сумнівних боргів не нараховується у двох ситуаціях: 1) підприємство має заборгованість тих покупців, яким продає товари (роботи, послуги) виключно на умовах передоплати, оскільки при цьому не виникає дебіторської заборгованості як такої; 2) підприємства роздрібною торгівлі, реалізація товарів, яких відбувається за готівку. Тоді, як К. С. Сурніна [4] запропонувала чотири ситуації: 1) підприємство має іншу (некомерційну) дебіторську заборгованість; 2) поточна дебіторська заборгованість, не пов'язана з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) визнана безнадійною та списується з балансу з відображенням збитків у складі інших витрат; 3) підприємство має заборгованість тих покупців, яким продає товари (роботи, послуги) виключно на умовах передоплати, оскільки при цьому не виникає дебіторської заборгованості як такої; 4) за торговими дебіторами у звітному кварталі закривається дебетове сальдо розрахунків.

На нашу думку, в першу чергу необхідно врахувати дію трьох факторів, за яких такий резерв нараховується відповідно до П(С)БО 10. Зауважимо, що всі ці характеристики мають бути присутніми лише на дату балансу. Створення резерву під ту чи іншу суму заборгованості аж ніяк не означає, що далі підприємство, наприклад, не має права підписати додаткову угоду до договору, замінивши грошову форму розрахунків з дебітором на товарну. Наслідком таких дій має стати лише коригування нарахованого резерву на чергову дату балансу.

Для розрахунку і створення резерву сумнівних боргів до уваги беруться сумнівна та безнадійна заборгованості.

Одним із питань, що пов'язане з нарахуванням резерву сумнівних боргів є вибір методів його нарахування. Відповідно до п. 8 і 9 П(С)БО 10 сума резерву сумнівних боргів визначається за одним із двох методів:

1) за методом абсолютної суми сумнівної за-

боргованості;

2) за методом застосування коефіцієнта сумнівності.

Метод абсолютної суми сумнівної заборгованості. При застосуванні цього методу резерв визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів, тобто підприємство аналізує поточну дебіторську заборгованість на предмет виявлення сум сумнівної заборгованості, після чого на загальну суму виявленої сумнівної заборгованості створює резерв та відображається в обліку. Цей метод прийнятний, якщо у підприємства незначна кількість постійних контрагентів, про платоспроможність яких воно має достовірну інформацію.

Метод застосування коефіцієнта сумнівності. За цим методом величина резерву розраховується множенням суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду на коефіцієнт сумнівності.

Коефіцієнт сумнівності розраховується одним з трьох способів:

1) визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході;

2) класифікація дебіторської заборгованості за строками непогашення;

3) визначення середньої питомої ваги, списаної протягом періоду дебіторської заборгованості в сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3–5 років.

Розглянемо ці способи розрахунку коефіцієнту сумнівності більш детально.

1. Визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході. При застосуванні цього методу аналізуються показники безнадійної заборгованості за минулі періоди. Питома вага визначається відношенням безнадійної заборгованості за минулі періоди до суми чистого доходу за ті самі періоди. Після чого питома вага множиться на суму чистого доходу за поточний період.

Методика розрахунку даного методу представлена лише в додатках до П(С)БО 10, тому через невнормованість у підприємства можуть виникнути складнощі в розрахунках з допомогою цього способу.

Такий спосіб розрахунку дещо відокремлює взаємозалежність між сумою дебіторської заборгованості і сумою сумнівної заборгованості й дає більш узагальнену величину. Через не прив'язаність суми безнадійної дебіторської заборгованості до загальної суми існуючої дебіторської заборгованості може виникнути ситуація, коли резерв перевищуватиме первісну вартість дебіторської заборгованості, а це, згідно з П(С)БО 10, неприпустимо.

2. Класифікація дебіторської заборгованості за строками непогашення. Для застосування цього методу необхідно згрупувати поточну дебіторську заборгованість у кілька груп за

строками її непогашення. Далі визначається коефіцієнт сумнівності, виходячи з фактичної суми безнадійної дебіторської заборгованості за попередні періоди. Коефіцієнт сумнівності розраховується як відношення суми списаної безнадійної заборгованості групи за період до сальдо дебіторської заборгованості відповідної групи на кінець попереднього періоду. Після чого сальдо дебіторської заборгованості відповідної групи на кінець попереднього періоду множить на коефіцієнт сумнівності.

Цей спосіб охоплює великий період для розрахунку коефіцієнта (періодичність розраховується в роках). Він розширює і узагальнює розрахунковий результат, оскільки база розрахунку «страждає» від інфляційних коливань. Розрахована сума донараховується до суми існуючого резерву.

3. Визначення середньої питомої ваги, списаної протягом періоду дебіторської заборгованості в сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3–5 років. Спочатку визначається сума списаної безнадійної заборгованості за обраний період, а потім обчислюється її питома вага у загальній сумі дебіторської заборгованості на початок періоду. За рекомендаціями Мінфіну, викладеними у листі від 05.06.2008 р. № 31-34000-20-25/21471 [5, с.35-37], коефіцієнт сумнівності для визначення величини резерву сумнівних боргів розраховується як частка від розподілу суми списаної дебіторської заборгованості за обраний період на суму дебіторської заборгованості на початок кожного року в обраному періоді. Отримані показники за усі періоди додаються, а загальна сума розподіляється на кількість періодів для визначення середнього показника.

Період використання даних обирається підприємством самостійно в межах року (при наявності інформації для більш точного розрахунку можна використовувати широкий проміжок часу, при відсутності – користуємося інформацією за декілька попередніх місяців). До цього нас спонукає додаток 1 до П(С)БО 10. В П(С)БО 10 запропоновано виділення 3 груп за строками непогашення дебіторської заборгованості, проте це не є установленою нормою.

Підприємство на свій розсуд може збільшити або зменшити кількість груп. Збільшення призведе до більшої точності і конкретизації результатів, але й збільшить кількість необхідних розрахунків. Зменшення періодів призведе до оберненого ефекту.

При цьому О.Є. Федорченко радить «не подібнювати» кількість періодів [6], хоча розбивка на менші періоди дасть більш точні й інформативні дані.

Проте, оскільки в формі 5 використовується саме виділення 3 груп, найчастіше такий поділ й використовується.

Оскільки метод використовує дані попередніх періодів, то отриманий розрахунковий результат може дещо не відповідати ситуації в майбутньому. Тому необхідно буде постійно на протязі звітного періоду коригувати величину резерву. Спосіб не орієнтований на резервування дебіторської заборгованості певного виду. Застосовувати даний спосіб доцільно, коли період погашення дебіторської заборгованості коливається в межах року.

Проте тут можна визначити такі проблемні питання, що виникають при обліку резерву сумнівних боргів, а саме:

- прогалини в нормативному регулюванні обліку сумнівних боргів;
- необхідність постійно мати на балансі безнадійні борги для обчислення підприємством резерву сумнівності;
- відсутність чіткої регламентації стосовно того, хто саме має приймати рішення про рівень сумнівності того чи іншого боргу;
- невизначеність у методиці відображення нарахованого резерву в бухгалтерському обліку;
- розбіжності у визнанні безнадійних боргів у фінансовому та податковому обліку.

Для нарахування та відображення в бухгалтерському обліку резерву сумнівних боргів Планом рахунків бухгалтерського обліку та Інструкцією про його застосування передбачено балансовий контрактивний рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів». За кредитом рахунку відображається створення (тобто нарахування) резерву, за дебетом – списання сумнівної заборгованості за рахунок резерву.

З цього приводу, варто відмітити, що Ю.А. Назарук пропонує змінити назву рахунку 38 з «Резерву сумнівних боргів» на «Коригування на сумнівні борги» та списувати сумнівну заборгованість з балансу лише тоді, коли вона перетворилась на безнадійну, оскільки діючий План рахунків призначений відображати за дебетом рахунку 38 списання не безнадійної, а сумнівної заборгованості [7, с. 43].

З цією думкою цілком погоджується О.М. Кияшко. Крім того, автор вважає, оскільки резерв сумнівних боргів створюється не тільки на суму заборгованості за відвантажені товари, виконані роботи, надані послуги, а й на суму сумнівних боргів з іншої дебіторської заборгованості, варто ввести два субрахунки до рахунку 38 «Коригування на сумнівні борги»:

- 381 «Коригування на сумнівні борги покупців і замовників за відвантажені товари, виконані роботи, надані послуги»;
- 382 «Коригування на сумнівні борги іншої дебіторської заборгованості» [8, с.136].

Однак, ми не підтримуємо думку О.М. Кияшко, адже резерв сумнівних боргів нараховується тільки на суму заборгованості, що відображається на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та

замовниками», а отже, щодо заборгованості, яка узагальнюється на рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами», нарахування резерву сумнівних боргів не проводиться згідно п. 9 П(С)БО 10.

Слушною є пропозиція Г.В. Власюк. Автором пропонується до сучасного рахунка 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» ввести субрахунок 363 «Розрахунки за відстроченими платежами», на якому слід обліковувати розрахунки за тією дебіторською заборгованістю по товарах, роботах, послугах, за якою було відстрочено виконання зобов'язань за договорами. Це надасть можливість:

– по – перше, здійснювати ефективний контроль за дебіторською заборгованістю;

– по – друге, чітко окреслити суми тієї заборгованості, за якою слід нараховувати резерв сумнівних боргів [9, с.134].

Натомість С. Л. Береза [10, с. 91-92] вважає, що необхідно змінити назву субрахунку 363 «Розрахунки за відстроченими платежами» на 363 «Сумнівні борги». Це надасть можливість відображати в бухгалтерському обліку суму заборгованості боржників, в погашенні якої є сумніви.

Цікавою є думка В.В. Скоробогатової [11, с. 274], яка погоджується із пропозицією С. Л. Берези, проте пропонує дещо змінити назву такого субрахунку, зокрема на 363 «Розрахунки за сумнівною заборгованістю покупців». Рахунок слід відкривати у разі наявності у підприємства дебіторської заборгованості, щодо якої існує ризик не своєчасного надходження платежів. Зазначений рахунок необхідно застосовувати до монетарної дебіторської заборгованості покупців і замовників та відкривати у випадку виникнення простроченої дебіторської заборгованості. Аналітичний облік такої заборгованості потрібно здійснювати за кожним дебітором-резидентом та нерезидентом, порядок відображення якого в системі бухгалтерського обліку можна подати в наступному вигляді.

Внаслідок визнання дебіторської заборгованості покупців та замовників сумнівною доцільно дебетувати субрахунок 363 «Розрахунки за сум-

нівною заборгованістю покупців» і кредитувати субрахунок 361 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Нарахування резерву сумнівних боргів слід відображати за дебетом субрахунку 944 «Сумнівні та безнадійні борги» і кредитом рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів». Списання сумнівної заборгованості, яка визнана безнадійною в межах нарахованого резерву варто відображати бухгалтерським записом за дебетом рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів» і кредитом субрахунку 363 «Розрахунки за сумнівною заборгованістю покупців».

Сумнівну заборгованість, яка визнана безнадійною понад суму резерву слід списувати на витрати звітного періоду. При цьому дебетувати субрахунок 944 «Сумнівні та безнадійні борги» і кредитувати субрахунок 363 «Розрахунки за сумнівною заборгованістю покупців». В результаті відновлення суми заборгованості, що раніше була визнана безнадійною і списана доцільно дебетувати субрахунок 361 «Розрахунки з покупцями та замовниками» і кредитувати субрахунок 716 «Відшкодування раніше списаних активів».

Вважаємо, що такі пропозиції є доречними й обґрунтованими. Представлена методика для відображення резерву сумнівних боргів в бухгалтерському обліку надасть можливість отримувати інформацію про суми дебіторської заборгованості, яка визнана сумнівною; про суми списаної дебіторської заборгованості в межах та понад резерву сумнівних боргів; про суми заборгованості, що раніше була визнана безнадійною.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, достовірне формування резерву сумнівних боргів, а також створення ефективної моделі обліку дебіторської заборгованості дозволять більш ефективно здійснювати управління та контроль за дебіторською заборгованістю, уникнувши при цьому ризиків неплатоспроможності.

Подальші дослідження будуть спрямовані на більш поглиблене вивчення проблеми формування та відображення резерву сумнівних боргів у контексті бухгалтерського і податкового обліку.

Список використаної літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 08 жовтня 1999 року № 237 // Все про бухгалтерський облік. – 2003. - №14. – С. 55-61.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти». Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 2001 року № 559 // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 14. – С. 67-69.
3. Целюх О. І. Доцільність створення резерву сумнівних боргів на підприємстві / О.І. Целюх // Проблеми обліку, контролю та аналізу в економіці України: Тези доповідей Другої студентської наукової конференції. – Львів: Видавництво Нац-го ун-ту «Львівська політехніка», 2009. – С. 165-166.
4. Сурніна К. С. Удосконалення обліку дебіторської і кредиторської заборгованості промислових підприємств: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 / К. С. Сурніна. – ЖІТІ: Житомир, 2001. – 242 с.
5. Лист, затверджений Міністерством фінансів України, щодо відображення в бухгалтерському обліку резерву сумнівних боргів від 05.06.2008 р. – № 31-34000-20-25/21471. – 244 с.
6. Федорченко О. Є. Удосконалення створення і обліку резерву сумнівних боргів / О. Є. Федорченко // Економічні науки. Вип. 21. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpchdtu/2008_21_1/articles/Finansi/27_Fedorchenko.pdf
7. Назарук Ю.А. Атуальні проблеми обліку дебіторської заборгованості/ Ю.А. Назарук // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. – Житомир. – 2012.

– №1(59). – С.42-45.

8. Кияшко О.М. Облік дебіторської заборгованості: проблеми та шляхи їх вирішення/ О.М. Кияшко// Вісник Київського національного торговельно-економічного університету : Зб. наук. праць. – 2011. - № 26. – С. 134-140.

9. Власюк Г. В. Проблеми класифікації та оцінки дебіторської заборгованості, шляхи їх вирішення / Г.В. Власюк // Держава та регіони. – 2011. – № 6. – С. 131-135.

10. Береза С. Л. Облік і контроль грошових активів та дебіторської заборгованості: теорія і практика: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / С. Л. Береза. – Ж., 2002. – С. 91-92.

11. Скоробогатова В.В. Методика бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості як складової змішаного активу / В.В. Скоробогатова // Сталий розвиток економіки. – 2012. – №7. – С270 – 276.

Знамеровская Т.Н. Формирование и отражение резерва сомнительных долгов в бухгалтерском учете

В статье проанализированы основные методики формирования резерва сомнительных долгов, предложены П(С)БУ 10 «Дебиторская задолженность». Обнаружены определенные положительные и отрицательные стороны каждого из методов. Предложено порядок отражения на счетах бухгалтерского учета резерва сомнительных долгов и его списание.

Ключевые слова: резерв сомнительных долгов, коэффициент сомнительности, метод абсолютной суммы сомнительной задолженности, метод с применением коэффициента сомнительности, фактически списанная дебиторская задолженность.

Znamerovskaya T.N. Forming and reflection of doubtful debts reserve in accounting

The paper analyzes the main methods of provision for doubtful debts in the proposed P(S) 10 "Accounts receivable". There are some positive and negative aspects of each method in the article. The order of reflection in accounting of doubtful debts reserve and his write-offs are offered.

Keywords: bad debt reserve, rate uncertainty, absolute amount of doubtful debts method, use factor of uncertainty method, actually written off receivables.

Дата надходження до редакції: 08.05.2014 р.

Рецензент: к.е.н., доцент Данько Ю. І.

УДК 631.158:65.24

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ОСНОВНІ ЇЇ ФУНКЦІЇ В МЕХАНІЗМІ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ

Ю. В. Загорська, к.е.н., ст.викладач, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

В статті розглянуті теоретичні засади формування оплати праці та основні її функції в механізмі їх реалізації. Наведена схема зв'язку принципів організації і функцій заробітної плати.

Ключові слова: праця, оплата праці, функції оплати праці, мотивація праці.

Постановка проблеми. Оплата праці, завдяки специфічним мотиваційним якостям, відіграє особливу роль в економічному розвитку як усіх галузей народного господарства, так і країни в цілому. Головне її функціональне призначення – це стимулювання високопродуктивної праці, відтворення робочої сили та вирішення соціальних проблем працівників села. Як складова частина фонду споживання, оплата праці в значній мірі залежить від фондів нагромадження, які підвищуючи оснащеність сільського господарства, сприяють зростанню продуктивності праці, що, в свою чергу, є одним з головних чинників збільшення валового доходу.

Тому на сьогодні однією з актуальних задач сучасної економічної теорії є всебічне дослідження проблем оплати праці та шляхів її удосконалення в сільськогосподарських підприємствах в умовах ринкової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема оплати праці завжди була і залишається однією з самих головних для економічної

науки, державної політики і господарської практики. Досягнутий рівень оплати праці є важливим показником соціально-економічного стану аграрного виробництва. При низькій оплаті праці відбувається процес гальмування темпів економічного зростання, оскільки обмежується як обсяг споживання, так і деформується його структура. У цьому зв'язку, ринкові перетворення систем оплати праці в галузях АПК – це і мета на сьогодні, і задача на стратегічну перспективу. Її рішення передбачує не тільки і не стільки доказ необхідності підвищення рівня оплати праці, скільки вияв і аналіз тенденцій зміни її суті і змісту.

Дослідження проблеми регулювання соціально-трудових відносин, мотивації трудової діяльності та оплати праці, зокрема в умовах ринкової економіки, викладено в працях таких зарубіжних вчених як Д. Кейнс, К. Маркс, А. Маршал, В. Нордгауз, У. Петті, Д. Рікардо, А. Сміт, П. Самуельсон та ін. Серед вітчизняних науковців вагомий внесок у вирішення питання проблеми оплати праці в аграрному виробництві внесли